

Talousvaliokunta

Krääsätalous kuriin – suomalaisyritysten ja kuluttajien oikeuksien puolesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Krääsätalous kuriin – suomalaisyritysten ja kuluttajien oikeuksien puolesta (KAA 7/2025 vp): Asia on saapunut valiokuntaan.

Eduskunta-aloite

Esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt seuraavan aloitteen:

- Toimenpideoite TPA 72/2025 vp Tiina Elo vihr Toimenpideoite krääsäkaupan rajoittamisesta

Julkinen kuuleminen

Valiokunta järjesti 10.12.2025 asiasta julkisen asiantuntijakuulemisen, joka lähetettiin verkkolähetyksenä ja taltioitiin.

Julkisessa kuulemisessa kuultavina olivat:

- aloitteen tekijöiden edustaja Niklas Kaskeala
- aloitteen tekijöiden edustaja Jukka Kurttila
- aloitteen tekijöiden edustaja Sissi Penttilä
- aloitteen tekijöiden edustaja Miia Porkkala
- aloitteen tekijöiden edustaja Julia Thurén
- aloitteen tekijöiden edustaja Aku Varamäki
- valtiosihteeri Mika Nykänen, työ- ja elinkeinoministeriö
- erityisasiantuntija Noomi Saarinen, työ- ja elinkeinoministeriö
- pääjohtaja Sami Rakshit, Tulli
- ylijohtaja Katri Väänänen, Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Asiantuntijat

Julkisen kuulemisen lisäksi valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Niina Etelävuori, työ- ja elinkeinoministeriö
- lainsäädäntöneuvos Marja Luukkonen Yli-Rahnasto, oikeusministeriö
- hallitusneuvos, yksikön päällikkö Ismo Mäenpää, valtiovarainministeriö
- erityisasiantuntija Tea Niiranen, valtiovarainministeriö

Valiokunnan mietintö TaVM 8/2026 vp

- neuvotteleva virkamies Krista Sinisalo, valtiovarainministeriö
- vanhempi ekonomisti Juuso Kaaresvirta, Suomen Pankki
- erityisasiantuntija Antti Hästbacka, Tulli
- ryhmäpäällikkö Välimäki Sanna, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
- apulaisprofessori Senja Laakso, Helsingin yliopisto, Kuluttajatutkimuskeskus
- Chief Compliance Officer Päivi Rokkanen, Posti Oy
- yhteiskuntasuhdepäällikkö Niklas Nila, Kesko Oyj
- Head of EU-affairs Päivi Wood, S-ryhmä
- johtaja Jenni Tuomisto, Vend Marketplaces Oy, Tori.fi
- johtava asiantuntija Tiina Vyyryläinen, Kaupan liitto ry
- taloustieteen maisteriopiskelija Anna Hakola, Nuorten Agenda 2030 -ryhmä
- johtava asiantuntija Emilia Gädda, Suomen Tekstiili ja Muoti ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- ympäristöministeriö
- Elinkeinoelämän keskusliitto ry
- Erikoiskaupan liitto Etu ry
- Kuluttajaliitto ry
- Päivittäistavarakauppa ry
- Suomen Yrittäjät ry
- Teknisen Kaupan Liitto ry
- professori Petri Kuoppamäki
- professori Juha Raitio
- professori Jukka Snell

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- tutkimusprofessori Mikael Mattlin, Ulkopoliittinen instituutti

KANSALAISALOITE JA EDUSKUNTA-ALOITE

Kansalaisaloite KAA 7/2025 vp

Kansalaisaloitteessa ehdotetaan ryhtymistä lainvalmisteluun ultrapikamuodin ja krääsäkaupan mainonnan kieltämiseksi. Lisäksi kansalaisaloitteessa vaaditaan selvittämään mahdollisuutta vaikuttaa krääsäkaupan kasvuun verotuksen keinoin.

Toimenpidealoite TPA 72/2025 vp

Toimenpidealoitteessa ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin krääsätalouden rajoittamiseksi niin kansallisella kuin Euroopan unionin tasolla rajoittamalla ultrapikamuodin ja krääsäkaupan mainontaa, selvittämällä krääsäkaupan suitsimista verotuksen keinoin, selvittämällä mahdollisuuksia kieltää verkkokauppojen tavaralähetykset EU:n ulkopuolelta suoraan kuluttajille, poistamalla 150 euron tullivapaus ja lisäämällä alustayhtiöiden vastuuta sekä muin mahdollisin keinoin.

Valiokunnan mietintö TaVM 8/2026 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Kansalaisaloitteen sisältö

Kansalaisaloitteessa vaaditaan toimenpiteitä ultrapikamuodin ja krääsäkaupan epäreilun aseman rajoittamiseksi Suomessa. Kansalaisaloitteessa todetaan, että kiinalaiset krääsäverkkokaupat ovat vieneet kertakäyttökulutuksen kestättömyyden uudelle tasolle ja syövät suomalaisyritysten elinvoimaa sekä vaarantavat ympäristön, työntekijöiden oikeudet ja kuluttajien turvallisuuden.

Aloitteen perusteluissa todetaan, että krääsäverkkokauppojen mainontatavat aiheuttavat merkittäviä ongelmia kuluttajien oikeuksille ja markkinoiden reiluidelle ja että siihen on ollut vaikea puuttua nykyisen lainsäädännön puitteissa. Kuluttajille uskotellaan, että tuotteet ovat alennuksessa, vaikka kyseessä ei ole aito tarjous. Tämä johtaa harhaan ja houkuttelee ostamaan tuotteita näennäisellä kiireellä. Krääsäverkkokauppojen markkinointi myös hyödyntää kiireen tuntua esittämällä, että tuotteita on saatavilla vain rajoitetusti tai että ne loppuvat pian. Lisäksi kuluttajien on osallistuttava pelillisiin toimintoihin ennen kuin he voivat tehdä ostoksia. Näihin liittyvät ehdot ja palkintojen tiedot ovat piilotettuina käyttöehdoissa. Kuluttajille ei tarjota selkeää tietoa palautusoikeuksista tai hyvityksistä, eikä myöskään helppoa tapaa ottaa yhteyttä asiakaspalveluun tai tehdä valituksia, mikä heikentää oikeusturvaa.

Kansalaisaloitteessa tuodaan myös esiin, että krääsätalous on merkittävä uhka suomalaiselle elinkeinoelämälle ja että vain 14 prosenttia suomalaisten muotiin ja tekstiileihin käyttämästä rahasta ohjautuu kotimaisille yrityksille. Samaan aikaan krääsäverkkokaupat syövät markkinaosuuksia aggressiivisella hintakilpailulla ja epäreiluilla keinoilla. Tämä vääristää kilpailua ja heikentää kotimaisten brändien mahdollisuuksia kilpailla laadulla, vastuullisuudella ja työllä. Sääntelyn yhdenmukaistaminen loisi tasapuoliset kilpailuolosuhteet kaikille toimijoille. Tästä näkökulmasta kansalaisaloite liittyy reilun kilpailun, toimivien sisämarkkinoiden ja julkisen talouden kestävyuden turvaamiseen.

Talousvaliokunta toteaa, että kansalaisaloitteessa käytetyille käsitteille ”ultrapikamuoti” ja ”krääsäkauppa” ei ole yksiselitteisiä tai vakiintuneita määritelmiä, mutta käytännössä kansalaisaloitteessa esiin tuodut ongelmat kohdistuvat erityisesti verkkokaupan kautta tilattavien vähäarvoisten tuotteiden tuontiin kolmansista maista. Valiokunta pitää kansalaisaloitetta tärkeänä keskustelun herättäjänä, sillä aloitteessa kuvattu ongelma on ajankohtainen ja sen yhteiskunnalliset vaikutukset ovat merkittäviä. Valiokunta näkee erityisesti kiinalaisten tuontituotteiden määrän jatkuvan kasvun kielteisinä vaikutuksina erityisesti vastuullisesti toimivien yritysten kilpailukyvyn heikentymisen, kuluttajansuojan rapautumisen, ihmisten terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät uhat sekä ympäristölle aiheutuvat haitat muun muassa luonnonvarojen ylikulutuksen ja jäteongelmien vuoksi.

Tullin tietojen mukaan vuonna 2025 EU:n ulkopuolelta suoraan kuluttajalle tulevien vähäarvoisten tavaraerien määrä nousi Suomessa yli 40:een miljoonaan ja tälle vuodelle ennustetaan eksponentiaalista kasvua. Tavaraerien kokonaismäärästä 98,5 prosenttia saapui Kiinasta. Pakettien määrä kuormittaa sekä tulli-, markkinavalvonta- että tuottajavastuuviranomaisia. Lisäksi kolmansista maista tuleva laaja kuluttajatuonti johtaa

Valiokunnan mietintö TaVM 8/2026 vp

kotimaisen kysynnän heikkenemiseen ja sitä kautta esimerkiksi työpaikkojen ja verotulojen vähenemiseen.

Valiokunta katsoo, että kansalaisaloitteen esille nostamiin epäkohtiin on syytä puuttua vaikuttavilla ja tarkoituksenmukaisilla keinoilla. Kun halpatuonnin suosio perustuu erityisesti tilaamisen helppouteen, tuotteiden halpaan hintaan ja toimitusten nopeuteen, voidaan näihin elementteihin vaikuttamalla todennäköisesti tehokkaimmin hillitä tilaus- ja tuontimääriä.

Valiokunta on kansalaisaloitetta käsitellessään kuullut laajasti eri viranomais- ja sidosryhmätahoja. Asiantuntijakuulemisissa on tullut selkeästi esiin se, että ongelmaa ei ole mahdollista ratkaista yhdellä yksittäisellä toimenpiteellä, vaan sitä tulee pyrkiä ratkomaan laajalla keinovalikoimalla sekä kansallisin että EU-tason toimin.

Valiokunta toteaa, että esimerkiksi jäljempänä selostettavat tulli- ja käsittelymaksut eivät yksinään riitä ostokäyttäytymisen merkittäviin muutoksiin. Valiokunta yhtyy asiantuntijakuulemisessa esitettyyn näkemykseen tarpeesta luoda kolmansien maiden verkkokauppaan niin sanottua rakenteellista kitkaa: esimerkiksi pakollinen dokumentaatio, tuoteturvallisuustarkastukset ja vaivalloiseksi koetut toimitustavat voivat vähentää ostohalukkuutta jopa tehokkaammin kuin lisämaksut. (*Valiokunnan lausumaehdotus 1*)

Mainonta

Kansalaisaloitteessa ehdotetaan ryhtymistä lainvalmisteluun ultrapikamuodin ja krääsäkaupan mainonnan kieltämiseksi. Asiantuntijalausunnossa on kiinnitetty huomiota siihen, että kansalaisaloitteessa mainitut toimintatavat (valheelliset tarjoukset, painostus ostamiseen, pakotettu pelillistäminen, puuttuvat ja harhaanjohtavat tiedot, väärennetyt arvostelut sekä piilotetut yhteystiedot) ovat lähtökohtaisesti kiellettyjä jo nyt voimassa olevan lainsäädännön nojalla. Näin ollen haasteena on ennemminkin se, etteivät kolmansista maista verkkoalustan kautta myyvät elinkeinonharjoittajat noudata sääntelyä. Valiokunta katsoo, että ongelmaan tulee puuttua EU-tason toimin.

Kulutushyödykkeiden markkinoinnista, mainonta mukaan lukien, säädetään sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevassa direktiivissä, joka on lähtökohtaisesti täysharmonisoiva eli josta poikkeavat kansalliset säännökset eivät ole mahdollisia. Saadun selvityksen mukaan oikeusministeriö on tiedustellut EU:n komissiolta, olisiko mainonnan rajoittaminen kansallisesti sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin mukaista. Komission alustavan vastauksen mukaan tällainen rajoittaminen voisi olla sallittua, jos mainonnan rajoittamisen tarkoituksena on ympäristönsuojelu, sillä kyseinen direktiivi ei koske ympäristönsuojelullisia seikkoja. Sen sijaan, jos tarkoitukset ovat kuluttajansuojaoikeudellisia, asiaa olisi arvioitava direktiivin sallimissa rajoissa.

Sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevalla direktiivillä ei rajoiteta yhteisön tai jäsenvaltioiden sääntöjä, jotka liittyvät tuotteiden terveys- ja turvallisuusnäkökohtiin. Mikäli mainonnan rajoittaminen tai kieltäminen kohdistuisi esimerkiksi turvallisuudeltaan puutteellisiin tuotteisiin, olisi sääntely kuitenkin ristiriidassa sen lähtökohdan kanssa, ettei tällaisia tuotteita ylipäänsä tulisi olla tarjolla.

Valiokunnan mietintö TaVM 8/2026 vp

Oikeusministeriön asiantuntijalausunnossa on pidetty kansallisia toimia kuluttajansuojan alalla tehottomina ja korostettu sen sijaan EU-tason toimien ja EU-lainsäädännön sisältöihin vaikuttamisen merkitystä. Asian kannalta merkittäviä ovat erityisesti oikeudenmukaisuutta digiympäristössä koskeva säädös (Digital Fairness Act, DFA) sekä kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten yhteistyötä koskevan asetuksen (nk. CPC-asetus) uudistus. Kummankin säädösehdotuksen valmistelu komissiossa on jo pitkällä, ja molemmat ehdotukset on tarkoitus antaa tämän vuoden syksyllä.

DFA-ehdotuksessa on tarkoitus puuttua entistä tehokkaammin erilaisiin kuluttajiin kohdistuviin haitallisiin käytäntöihin ja menettelyihin digiympäristössä. Kyseisessä säädöksessä tullaan oletettavasti sääntelemään esimerkiksi niin sanottuja pimeitä käytäntöjä nykyistä kattavammin. CPC-asetuksen uudistushankkeen tarkoituksena on puolestaan muun muassa vahvistaa EU:n kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanoa erityisesti laajalle levinneiden laittomien käytäntöjen osalta.

Talousvaliokunta katsoo, että kolmansista maista tuotteita välittävien verkkoalustojen epäasialliseen ja aggressiiviseen markkinointiin tulee voida puuttua nykyistä tehokkaammin. Tämän vuoksi valiokunta korostaa edellä selostetuista EU-lainsäädäntöhankkeista riippumatta tarvetta selvittää perusteellisesti, miten kolmansista maista tulevaa markkinointia olisi mahdollista säännellä kansallisesti ottaen samalla huomioon EU-lainsäädännön asettamat reunaehdot. Lisäksi tulee samanaikaisesti vaikuttaa siihen, että markkinoinnin kielloista ja rajoituksista säädettäisiin EU-tasolla tiukemmin kuin tällä hetkellä ja että markkinointia koskevan sääntelyn rikkomisesta aiheutuville seuraamuksilla voitaisiin tehokkaasti vaikuttaa verkkoalustojen toimintaan. (*Valiokunnan lausumaehdotukset 1 ja 3*)

Tullimaksuihin ja verotukseen liittyviä näkökohtia

Kansalaisaloitteessa on vaadittu eduskuntaa selvittämään mahdollisuutta vaikuttaa krääsäkaupan kasvuun myös verotuksen keinoin. Talousvaliokunta on tämän vuoksi selvittänyt aloitteen käsittelyn yhteydessä sekä tullimaksuihin että verotukseen liittyviä näkökohtia.

Talousvaliokunta toteaa, että EU:lla ei ole toimivaltaa periä tai kerätä veroja, vaan EU:n veropolitiikan tärkein painopiste on sen varmistamisessa, etteivät verotukselliset esteet haittaa jäsenvaltioiden rajat ylittävää taloudellista toimintaa ja että kilpailu ei vääristy. EU:n yhdenmukaistamisyrittäykset keskittyvät pääasiassa tavaroista ja palveluista perittäviin välillisiin veroihin, kuten arvonnäkövero ja valmisteveroja koskevaan lainsäädäntöön. EU:n kauppapolitiikkaa toimeenpaneva tullilainsäädäntö kuuluu puolestaan EU:n yksinomaiseen toimivaltaan, mikä rajoittaa mahdollisuuksia kansallisten lainsäädäntötoimien toteuttamiseen jäsenmaissa.

Tullilainsäädäntö

Kun tavaroita tuodaan EU-maiden ulkopuolelta, niistä kannetaan niin sanottu kolmansien maiden tulli eli yleinen tulli. EU:n lainsäädäntöelimissä on parhaillaan käsittelyssä unionin tullireformiksi kutsuttu lainsäädäntöehdotus, johon sisältyy muun muassa verkkokauppaa koskevaa sääntelyä. Ehdotetun lainsäädännön tarkoituksena on määrätä tullivelvollisuus

Valiokunnan mietintö TaVM 8/2026 vp

verkkoalustalle, joka vastaisi tavarann säännösten mukaisuudesta. Tullireformin ja sitä koskevan tullikoodeksin käsittely on osittain edelleen kesken.

Vielä tällä hetkellä voimassa olevan sääntelyn mukaan tullittomia ovat suoraan kolmannesta maasta EU:ssa olevalle vastaanottajalle tulevat lähetykset, joiden arvo on enintään 150 euroa. Tullittomuus ei koske alkoholi- ja tupakkatuotteita eikä hajuvesiä. EU:n lainsäädäntöön jo tehdyn muutoksen myötä kaikista enintään 150 euron arvoisista arvonlisäverotuksen IOSS-järjestelmässä (Import One-Stop-Shop) myydyistä tavaroista sekä enintään 150 euron arvoisista postilähetyksinä kuljetetuista tavaroista täytyy maksaa tämän vuoden heinäkuusta alkaen kiinteä kolmen euron tavaraeräkohtainen tullimaksu.

Uutta tullikoodeksia koskevaan komission ehdotukseen on neuvostokäsittelyn aikana lisätty ehdotus tulliselvityksen yhteydessä kannettavasta käsittelymaksusta. Tämä kuluperusteinen käsittelymaksu voisi olla noin 2 euroa per tavaraerä ja sen kantaminen on tarkoitus aloittaa viimeistään marraskuussa 2026. Maksun kantaminen edellyttää komission ja jäsenmaiden pikaisella aikataululla määritettäviä tietojärjestelmämuutoksia. EU:n komissio tulee määrittämään käsittelymaksun suuruuden Maailman kauppajärjestö WTO:n säännökset huomioon ottaen.

Saadun selvityksen mukaan muutamat EU:n jäsenmaat (Ranska, Italia, Romania, Belgia ja Alankomaat) ovat ottaneet käyttöön kansallisen käsittelymaksun tai ovat harkinneet sen käyttöönottoa kolmansista maista saapuvan tavarapaljouden hillitsemiseksi. Asiantuntijalausunnossa on kuitenkin pidetty mahdollisena, että kansalliset käsittelymaksut eivät ole EU-lainsäädännön mukaisia. Lisäksi asiantuntijalausunnoissa on nähty EU-tason toimet tässä yhteydessä kansallisia toimia tehokkaampina. Kansalliset käsittelymaksut johtavat myös todennäköisesti siihen, että toimitukset siirtyvät muihin EU-maihin, josta tavarat jatkavat edelleen tilaajiensa kotimaihin. Talousvaliokunta pitää tervetulleena, että tämän vuoden aikana aletaan soveltaa sekä EU-tason käsittelymaksua että tullimaksua. Yhdessä nämä maksut nostavat lähetyksen hintaa noin viisi euroa. Valiokunta katsoo, että maksujen vaikutuksia kauppavirtoihin on syytä tarkastella ja sen perusteella arvioida tarvetta mahdollisiin lisätoimiin.

Saadun selvityksen mukaan uuteen tullikoodeksiin on neuvoston käsittelyssä lisätty myös säännös niin sanotusta etämyynnin tullivarastosta. Sääntelyn ideana on kannustaa verkkokauppoja lähettämään suuria määriä tuotteita bulkkilähetyksinä erityiseen tullivarastoon unionin alueella, jonka kautta tavaroita voisi toimittaa ostajille unionissa. Käsittelymaksu olisi tällöin mahdollisesti vain 50 senttiä yhtä tavaraerää kohden. Alempi käsittelymaksu olisi perusteltavissa valvonnan kulujen pienenyminen ja sillä toivotaan olevan ohjausvaikutusta. Varastointi Euroopassa mahdollistaisi suuren tavaramäärän tarkastamisen, mikä edesauttaisi myös markkinavalvonnan toteuttamista. Etämyynnin tullivarastoinnin olisi tarkoitus mahdollistaa, että muutkin viranomaiset kuin tullit pääsisivät tarkastamaan varastossa olevia tavaroita. Talousvaliokunta pitää edellä kuvattuja ehdotuksia perusteltuina ja kannatettavina.

Verotusta koskevia näkökohtia

Arvonlisäverotusta koskevan sääntelyn mukaan sekä EU:n sisällä että EU:n ulkopuolelta tuotavien tavaroiden myynnistä tulee lähtökohtaisesti suorittaa arvonlisävero. EU:n ulkopuolelta

Valiokunnan mietintö TaVM 8/2026 vp

tuotteita myyvät toimijat eivät näin ollen tässä mielessä saa arvonlisäverotuksessa kilpailuetua suhteessa EU-toimijoihin. Kun suomalaiset tilaavat EU:n ulkopuolelta esimerkiksi pikamuotia tai halpatuotteita, tulee tuotteista maksettavaksi Suomessa maahantuonnin arvonlisävero tavaroiden arvosta riippumatta.

Vähäarvoisten tavaralähetysten arvonlisäverottomuusraja on poistettu EU:n laajuisesti heinäkuussa 2021. Mikäli jokin toimija myy Suomen sisällä kansalaisaloitteessa tarkoitettuja tuotteita, on myynti normaalisti arvonlisäverollinen, jos toimijan vuotuinen 20 000 euron liikevaihtoraja ylittyy. Arvonlisäverotuksessa ei myöskään voida kohdella keskenään samanlaisia tavaroita verotuksellisesti eri tavoin esimerkiksi tavaroiden alkuperän perusteella. Mahdollisia kansallisia verotuksellisia toimia pohdittaessa on lisäksi otettava huomioon, että arvonlisäverodirektiivi ei sisällä pikamuodin määritelmää, eikä sitä ole eroteltu omaksi tavararyhmäkseen, johon voitaisiin esimerkiksi soveltaa muista tavaroista poikkeavaa verokantaa. Näin perustelujen nojalla asiantuntijalausunnossa on päädytty siihen, että ”pikamuotiveroa” tai muutakaan ”krääsäveroa” ei ole mahdollista toteuttaa arvonlisäverojärjestelmän kautta. Valiokunta katsoo, että ilmiön käsitteet tulisi tarkemmin määrittellä.

Kansallisen veron säätäminen esimerkiksi niin sanotulle ultrapikamuodille on asiantuntijalausunnossa arvioitu olevan vaikeaa, jos lainkaan mahdollista. Veroa ei voitaisi asettaa vain tuontituotteille, koska se katsottaisiin kotimaista tuotantoa suosivana tuontia syrjiväksi ja siten EU:n perustamissopimuksessa kielletyksi veroksi. Veron pitäisi siten kohdistua myös suomalaisiin tuotteisiin. Asiantuntijalausunnossa todetaan, että tuotteiden hiilijalanjälkeen perustuvaa kulutusveroa on selvitetty kansallisesti. Keskeinen ongelma tällaisen kulutusveron osalta liittyy päästöjen määrittämisen ja päästötietojen puutteeseen. Mahdollisen veron vaikutusta tuotteiden hintoihin ei pystytä arvioimaan, samoin kuin ei myöskään sitä, miten hintojen muutos vaikuttaisi kuluttajien valintoihin. Tämänhetkisillä tiedoilla vero-ohjauksen erilaiset kustannukset olisivat asiantuntijalausunnon mukaan huomattavan suuret verrattuna siitä saataviin hyötyihin. Halpahintaisten tuotteiden veroa ei voitaisi myöskään asettaa niiden hintaan nähden kovin suureksi, jolloin veron kantokustannukset ja muut haitat voisivat olla suhteettoman suuria kertyvään verotuottoon nähden.

Tuoteturvallisuus

Kuten kansalaisaloitteessa todetaan, monet krääsäverkkokauppojen tuotteista ovat laadultaan heikkoja ja voivat olla suorastaan vaarallisia. EU-lainsäädännön ulkopuolella toimivat yritykset eivät noudata samoja turvallisuusstandardeja kuin EU:hun sijoittuneet toimijat, ja tuotteista on löydetty terveydelle haitallisia kemikaaleja. Talousvaliokunta yhtyy kansalaisaloitteen toteamukseen siitä, että kuluttajilla on oikeus turvallisiin ja kestäviin tuotteisiin.

Asiantuntijalausunnossa todetun mukaisesti suuri osa EU:n ulkopuolelta markkinoille saatettavista tuotteista ei täytä EU:n tuoteturvallisuus- ja kemikaalilainsäädännön vaatimuksia, mikä heijastaa puutteita tuotteiden vaatimustenmukaisuudessa ja ennakkovalvonnassa. Kansainväliset selvitykset viittaavat siihen, että talouden toimijat toimittavat vaatimustenvastaisia tuotteita kuluttajien käyttöön. EU:n ulkopuolelta saapuvien tuotteiden turvallisuutta ei nykyresurssein pystytä valvomaan juurikaan erityisesti laajamittaisen

Valiokunnan mietintö TaVM 8/2026 vp

pienpakettituonnin osalta. Puutteellinen tuoteturvallisuus ja vaatimustenmukaisuus yhdistettynä rajalliseen markkinavalvontaan lisäävät riskiä siitä, että terveydelle haitallisia tuotteita päätyy kuluttajamarkkinoille.

Saadun selvityksen mukaan komissio on koordinoinut vuoden 2025 aikana tehostettuja tullitarkastuksia keskittyen vaarallisiin ja vaatimustenvastaisiin tuotteisiin, joita tilataan kolmansista maista verkkomarkkinapaikan kautta ja toimitetaan suoraan kuluttajille unioniin. Näissä tarkastuksissa tulli- ja markkinavalvontaviranomaiset sekä muut toimivaltaiset viranomaiset ovat tehostaneet edellä tarkoitettujen tuontituotteiden valvontaa. Ensimmäisen tarkastusoperaation tuloksena tarkastettiin 20 000 lelu- ja pienelektroniikkatuotetta, joista yli puolet todettiin EU:n tuotestandardien vastaisiksi. Osa tuotteista testattiin myös laboratoriossa, ja testatuista tuotteista yli 84 prosenttia todettiin vaarallisiksi.

Asiantuntijalausunnossa todetaan, että EU:n digipalveluasetus (DSA, Digital Services Act) on tuonut verkkokauppa-alustojen sääntelyyn joitakin parannuksia. Verkkokauppa-alustojen on muun muassa tunnistettava myyjät, varmistettava, että kuluttajalle kerrotaan selkeästi tuotteen alkuperästä ja myyjästä sekä reagoitava nopeasti alustalla myytäviin vaarallisiin tai laittomiin tuotteisiin. Suurille alustoille on asetettu velvoite myös arvioida ja hallita järjestelmällisesti tuoteturvallisuuteen liittyviä riskejä. Verkkokauppa-alustat eivät kuitenkaan vastaa tuotteista kuten maahantuoja vastaisi EU:n ulkopuolelta tuomistaan tavaroista, vaikka alustat käytännössä mahdollistavat tuotteiden myynnin ja maahantuonnin.

Talousvaliokunta yhtyy asiantuntijalausunnon näkemykseen siitä, että suurten kansainvälisten verkkokauppana toimivien alustojen vastuuta kolmansista maista välittämistään tuotteista tulee EU-lainsäädännöllä tuntuvasti lisätä vastaamaan EU:n sisämarkkinoilla toimivien maahantuojien vastuuta. Tavoitteena tulee olla, että isojen globaalien alustojen tulee viime kädessä vastata muun muassa välittämiensä tuotteiden EU:n kuluttajansuojalainsäädännön ja tuoteturvallisuuslainsäädännön mukaisista vaatimuksista, mikäli tuotteiden myyjä ei sitä tee.

Talousvaliokunta pitää asiantuntijalausunnon tavoin perusteltuna harkita määräaikaisen ja kohdennetun valvontakampanjan käynnistämistä keskeisten valvontaviranomaisten yhteistyönä. Valiokunta toteaa myös, että halpatuontiin puuttuvien toimenpiteiden rinnalla on tärkeää tukea vastuullista kuluttamista sekä kiertotalouden tutkimus- ja kehitystoimintaa. Talousvaliokunta katsoo, että tehostetulla neuvonnalla ja ohjauksella tulee pyrkiä lisäämään kuluttajien tietoisuutta halpatuontituotteiden terveyteen ja turvallisuuteen liittyvistä riskeistä. Lisäksi on tarpeen saada tutkittua tietoa halpaverkkokaupan käyttäjistä ja käytön taustalla vaikuttavista syistä. Valiokunta kannattaa asiantuntijalausuntoon sisältyvää ehdotusta kuluttajille suunnattujen valtakunnallisten tiedotuskampanjoiden toteuttamisesta kansalaisaloitteessa tarkoitetun krääsäkaupan haittojen näkyväksi tekemiseksi ja kestävämpien kulutusvalintojen tukemiseksi.

Ympäristönäkökulmat ja tuottajavastuu

Kansalaisaloitteessa todetaan, että krääsäkauppa perustuu kertakäyttökulutukseen, joka tuottaa valtavia päästöjä ja hukkaa arvokkaita luonnonvaroja. Myös asiantuntijalausunnossa on tuotu esiin, että verkkoalustoilla toimiva, erityisesti kolmansista maista tapahtuva halpatuonti ohjaa kulutusta kohti kertakäyttöisiä ja lyhytikäisiä tuotteita. Tämä lisää luonnonvarojen käyttöä,

Valiokunnan mietintö TaVM 8/2026 vp

ilmastopäästöjä, haitallisten kemikaalien leviämistä sekä jätteen määrää ja jätehuollon kustannuksia. Kansalaisaloitteen tavoite EU:n ulkopuolisten verkkokauppaostosten vähentämiseksi on tärkeä, koska ainoastaan vähentämällä tavaramäärää vähennetään etäkaupan aiheuttamia haitallisia ympäristövaikutuksia.

Asiantuntijalausunnossa on tuotu esiin, että halpatuonnin tuotteet ovat usein laadultaan heikkoja, kemikaalipitoisuuksiltaan usein sääntelyn vastaisia ja käyttöikänsä lyhyitä, jolloin ne päätyvät nopeasti jätehuoltoon. Tuotteita ei voi kierrättää, koska niiden kemikaalisisältö pilaisi koko materiaalivirran, minkä vuoksi ne joudutaan usein polttamaan materiaalin kierrätyksen sijaan.

Halpatuonti heikentää myös tuotteiden uudelleenkäyttömahdollisuuksia. Asiantuntijalausunnossa tuodaan esiin, että käytetyn tavaran markkinat ovat merkityksellinen osa Suomen ja EU:n kiertotalous-, ilmasto- ja huoltovarmuustavoitteiden toteutumista. Kiertotalous on kuitenkin mahdollista vain, jos tuotteilla on kertakäyttöä pidempi elinkaari. Ultrahyvät tuotteet perustuvat usein heikkolaatuisiin materiaaleihin, ja valtaosa tällaisista tuotteista ei päädy uudelleenkäyttöön, koska ne eivät kestä käyttöä eivätkä ole korjattavissa. Näin ollen tuotteiden kiertotalouskelpoisuus on heikko. Hyväntekeväisyysjärjestöille ja muille uudelleenkäyttötoimijoille päätyykin yhä enemmän huonolaatuisia, uudelleenkäyttöön kelpaamattomia tuotteita, joiden käsittely aiheuttaa toimijoille lisäkustannuksia ja kuormittaa jätehuoltoa. Halpatuonti kasvattaa kokonaisuudessaan luonnonvarojen ylikulutusta ja vaikeuttaa kiertotalouden tavoitteiden saavuttamista.

Saadun selvityksen mukaan ympäristöministeriön hallinnonalalla halpatuonnin haitat näkyvät erityisesti tuottajavastuun toimivuuden ja sen valvonnan ongelmina. EU:n tuottajavastuusäntely edellyttää valmistajia ja maahantuojia vastaamaan tuotteidensa jätehuollosta ja kierrätysvelvoitteista. Tämä vastuu toteutetaan liittymällä tuottajayhteisöön, joka hoitaa velvoitteet jäsentensä puolesta.

Tällä hetkellä suurimpia etäkaupan kautta tulevia tuottajavastuun alaisia tuoteryhmiä ovat pakkaukset, akut ja paristot sekä sähkö- ja elektroniikkalaitteet. Jatkossa myös tekstiilit, asusteet ja jalkineet tulevat tuottajavastuun piiriin, kun uusi lainsäädäntö tulee voimaan vuonna 2028. Kolmansista maista toimivat verkkokauppatoimijat eivät kuitenkaan yleensä liity Suomen tuottajayhteisöihin. Tämän seurauksena kotimaiset tuottajat joutuvat maksamaan myös ulkomaisten toimijoiden aiheuttamat jätehuoltokustannukset, kilpailuasetelma vääristyy kotimaisten toimijoiden tappioksi ja jätehuollon kustannukset nousevat.

Valvonnan ulottaminen EU:n rajojen ulkopuolelle on asiantuntijalausunnon mukaan käytännössä erittäin haastavaa. Valvontaviranomaisen ja tuottajayhteisön yhteistyönä on tehty työtä kiinalaisten verkkoalustojen saamiseksi vapaaehtoisesti tuottajayhteisöjen jäseniksi alustallaan myyvien tuottajien puolesta. Tätä ei kuitenkaan EU-lainsäädännön mukaan voi edellyttää verkkoalustalta, koska varsinaisia tuottajia ovat verkkoalustalla tuotteitaan myyvät yritykset, joita on satojatuhansia. Valvontaongelmia aiheuttavat valtava määrä etämyyjiä suhteessa valvontaresursseihin, puutteelliset tekniset työkalut, rajalliset mahdollisuudet saada tietoja EU:n ulkopuolisilta toimijoilta ja lainsäädännön rajoitteet.

Valiokunnan mietintö TaVM 8/2026 vp

Saadun selvityksen mukaan esimerkiksi Latviassa tuottaja maksaa tuottajavastuukustannusten osalta veron tullissa, ellei se kuulu tuottajayhteisöön. Tällainen järjestelmä voisi mahdollistaa EU:n ulkopuolisen etäkaupan osallistamisen tuottajavastuun kustannuksiin ja sitä kautta reilumman kilpailun. Jäljempänä selostetun työ- ja elinkeinoministeriön raportin mukaan tämä ehdotus vaatii Suomessa laajempaa selvittämistä sekä lainsäädännön muutoksia. Talousvaliokunta kannattaa selvityksen tekemistä ja tarvittavan lainsäädännön valmistelua pikaisella aikataululla valtiovarainministeriön, ympäristöministeriön ja Tullin yhteistyönä. *(Valiokunnan lausumaehdotus 2)*

Halpatuontiin liittyvien ongelmien ratkaisuja pohtivan työryhmän raportti

Samanaikaisesti kansalaisaloitteen eduskuntakäsittelyn kanssa on työministeri Marttisen asettama työryhmä kartoittanut keinoja halpatuontiin liittyvien ongelmien ratkaisemiseksi. Työryhmän tehtävänä on ollut tunnistaa kansallisia ja EU-tason toimenpiteitä sekä tehdä ehdotus ensisijaisista jatkotoimista.

Työryhmän raportissa (työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu 2026:11) on kuvattu ilmiön nykytilaa ja olemassa olevaa sääntelykehikkoa sekä kartoitettu ratkaisuja kansallisella ja EU-tasolla ja esitetty jatkotoimia halpatuonnin torjumiseksi. Sääntelykehikon kuvauksessa keskitytään yritysten tasapuolisiin toimintaedellytyksiin EU:n sisämarkkinoilla, verkkoalustoihin, tuotesääntelyyn, tuoteturvallisuuteen ja markkinavalvontaan, tullikysymyksiin ja kauppapolitiikkaan, kuluttajansuojaan ja markkinointiin, tuottajavastuu- ja kiertotalousnäkökulmiin sekä verotukseen.

Työryhmä suosittaa raportissa, että jatkotoimissa keskitytään erityisesti kolmeen osa-alueeseen, joilla puuttumismahdollisuudet ovat suurimmat ja joissa toimenpiteitä on tunnistettu eniten eli 1. tullivalvontaan, 2. markkinavalvontaan ja tuotesääntelyyn sekä 3. tuottajavastuuseen.

Lyhyellä aikavälillä työryhmä korostaa kansallisten, operatiivisten toimien kiireellisyyttä, kuten tarkempien tuontitietojen edellyttämistä, selvitystä tuottajavastuun kustannusten keräysmahdollisuudesta tullimaksujen yhteydessä, riskitiedon laajempaa hyödyntämistä sekä markkinavalvontaviranomaisten ja digipalveluviranomaisten yhteistyötä. Näillä toimilla katsotaan olevan välittömiä vaikutuksia verkkoalustojen ja kolmansista maista tulevan verkkokaupan valvontaan.

Pitkän aikavälin ratkaisut edellyttävät puolestaan määrätietoista vaikuttamista EU-tasolla, kuten verkkomarkkinapaikkojen roolin selkeyttämistä tuotelainsäädännössä, markkinavalvonnan vahvistamista, EU-tasoisten digitaalisten valvontajärjestelmien rakentamista sekä alustoihin kohdistuvien tuottajavastuuvollisuuksien vahvistamista.

Hallitus on linjannut, että raportin pohjalta käynnistetään lainsäädäntöselvitys mahdollisista kansallisten lainsäädännön muutoksista. Selvityksessä tarkastellaan alustavasti ainakin mainonnan kieltoa sekä Tullin mahdollisuutta periä tuottajavastuumaksuja ja puuttua kuluttajatilauksiin. Talousvaliokunta kannattaa lämpimästi kansallisia lainsäädäntömuutostarpeita koskevan selvityksen pikaista laatimista. *(Valiokunnan lausumaehdotus 1)*

Valiokunnan mietintö TaVM 8/2026 vp

Työryhmän raportissa todetaan, että kansallisilla toimilla voidaan vaikuttaa valvontaan, parantaa sidosryhmäyhteistyötä ja kerätä tarvittavaa tietoa, mutta pysyvien ja kattavien ratkaisujen saavuttaminen edellyttää EU-lainsäädännön uudistamista ja yhteisiä rajat ylittäviä valvontamekanismeja. Talousvaliokunta toteaa, että niin kansallisten toimien kuin EU-vaikuttamisen tehostaminen edellyttävät nykyistä parempaa kansallista koordinaatiota. Tähän tarpeeseen liittyen valiokunnan saamassa asiantuntijalausunnossa on tuotu esiin, että verkkokauppoihin ja -alustoihin liittyvät kysymykset ovat nykyisin hajautuneet seitsemän eri ministeriön vastuulle. Vastuuministeriöinä toimivat TEM (kilpailukyky ja toimivat markkinat, markkinavalvonta, kuluttajaturvallisuus), VM (vaikutukset verokertymään ja tulliasiat), LVM (digi- ja alustasäätely), YM (ympäristövaikutukset, kiertotalous ja tuottajavastuu), OM (kuluttajansuoja ja markkinointi), VNK (EU-politiikan koordinaatio) ja UM (kauppapolitiikka).

Talousvaliokunta kannattaa raporttiin sisältyvää ehdotusta siitä, että työ- ja elinkeinoministeriöön perustetaan ministeriöiden ja sidosryhmien muodostama työryhmä halpatuonnin tilanteen seuraamiseksi ja haasteisiin vastaamiseksi, sillä tarve kansallisen viranomaisyhteistyön tiivistämiseksi ja ajantasaisen tilannekuvan saamiseksi on ilmeinen.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hylkää kansalaisaloitteeseen KAA 7/2025 vp sisältyvän ehdotuksen lainvalmisteluun ryhtymisestä.

Eduskunta hylkää toimenpidealoitteen TPA 72/2025 vp.

Eduskunta hyväksyy 4 lausumaa. (Valiokunnan lausumaehdotukset)

Valiokunnan lausumaehdotukset

- 1. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto jatkoselvittää kansallisia toimia halpatuontiin puuttumiseksi ja valmistelee viipymättä tähän liittyvät ehdotukset lainsäädännön muuttamiseksi.*
- 2. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää mahdollisuudet kerätä tuottajavastuun maksut kolmansista maista suoraan kuluttajille myydyistä tuotteista tullimaksujen yhteydessä ja valmistelee viipymättä tähän liittyvät ehdotukset lainsäädännön muuttamiseksi.*
- 3. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto edistää EU:ssa määrätietoisesti toimia halpatuontiin puuttumiseksi.*

Valiokunnan mietintö TaVM 8/2026 vp

4. *Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto raportoi talousvaliokunnalle toimenpiteiden etenemisestä.*

Helsingissä 17.4.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Vilhelm Junnila ps
varapuheenjohtaja Pauli Aalto-Setälä kok
jäsen Kaisa Garedeu ps
jäsen Lotta Hamari sd
jäsen Antti Kangas ps
jäsen Hilikka Kemppi kesk
jäsen Miapetra Kumpula-Natri sd
jäsen Timo Mehtälä kesk
jäsen Matias Mäkynen sd
jäsen Merja Rasinkangas ps
jäsen Oras Tynkkynen vihr
varajäsen Aleks Jäntti kok
varajäsen Ville Kaunisto kok (osittain)

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Maiju Tuominen